

DE BA

ZUIN

Stemmen uit „De Gereformeerde Kerken in Nederland.”

(Ten voordeele van de Theologische School te Kampen.)

Vrijdag 31 Januari 1902.

Hagg. I : 4, Is het voor u liever wel de tijd / dat gij woont
in uwe getwelfde huizen, en zal dit huis woest zijn?

Joel II : 1a, Slaagt de bazum!

Dit blad verschijnt des Vrijdags. Prijs per 3 maanden, fr. per post
f 1.50. Voor Oost-Friesland en Amerika f 1.75. Voor Z.-
Afrika f 1.75. Abonnementen buiten het Rijk moeten per kwartaal
vooruit worden betaald. Afzonderlijke Nrs 12½ ct. Advertentiën van
1—10 regels f 1; elke regel meer 10 cts. Boekh.-advertentiën 3/2 maal.

UITGEVER:

G. PH. ZALSMAN,
KAMPEN.

Advertentiën en Bestellingen vrachtwij te adresseeren aan den
UITGEVER G. PH. ZALSMAN te KAMPEN. — Kerkelijke Berichten en Stukken
der Medewerkers aan den REDACTEUR, dHr. C. MULDER te KAMPEN. —
Binnenlandsche Ruilbladen, Inzenden Stukken en Werken ter recensie
aan den HOOFDREDACTEUR, Dr. H. BAVINCK te KAMPEN. —

Officiële Kerkelijke Berichten enz.

PLAATSELIJKE KERKEN.

OOSTBURG, 22 Jan. 1902. Bedankt voor de roeping dezer
gemeente door den Welcerw. heer Ds. M. F. Visser te Oostka-
pelle.

Namens den Kerkeraad,
Jz. CATSMAN, Scriba.

GARLIP, 23 Jan 1902. Daar onze zoo geachte Herder en
Leeraar Ds. J. Wisse, door ernstige ongesteldheid en tot leed-
wezen van de gansche gemeente, geen dienstwerk meer kan
verrichten, gelieve men voortaan alle stukken, voor onze kerk
bestemd, te adresseeren aan den ondergetekende.

Namens den Kerkeraad,
T. v. d. WAL St., Scriba.

ALBASSERDAM. Zondag 26 Jan. 1902 was voor de Geref.
kerk alhier een blijde dag, daar de vacature vervuld werd, out-
staand door het overlijden van Ds. J. H. Spoel. De tot ons
overgekomen beroepen Herder en Leeraar, de Welcerw. heer
Ds. J. Douma van Spijkenisse, verbond zich des avonds aan
de gemeente met de woorden van 2 Thess 3 : 1a, na des
voormiddags in zijn dienstwerk bevestigd te zijn door zijn
vader, Ds. E. Douma van Rotterdam, met Jesaja 55 : 10, 11.

Namens den Kerkeraad,
Hh. JONKER, Scriba.

TILBURG, 27 Januari 1902. De Raad der Geref.
kerk van Tilburg maakt bekend, dat de rechtspositie
van Ds. H. J. Binnema, die reeds sedert geruimen
tijd in deze gewesten arbeid, nu in dier voege ge-
regeld is geworden, dat ZEW. thans definitief Herder
en Leeraar van de kerk te Tilburg is, doch door de
gemeente, voor zooverre noodig, afgestaan wordt aan

de Deputaten der Inwendige Zending en Bijbelcol-
portage in Noord-Brabant en Limburg, voor haren ar-
beid.

Namens den Raad der Geref. kerk,
J. JOOSSEN, Scriba.

CLASSEN.

Classis Enkhuizen.

De Class. Verg. zal D. V. gehouden worden Dins-
dag 18 Febr. in de Consistorie der Gereform. kerk
te Hoorn. Aanvang 12 uur.

Punten van het Agendum worden ingewacht vóór
Vrijdag 7 Febr bij den Class. Correspondent
VAN ANKEN.

Urk,
27—1—'02.

Classis Stadskanaal.

De Classis Stadskanaal vergadert 19 Februari v. k.
te Musselkanaal. Storting collecten voor Vrije Univ.,
Kas: E. b. p. en Em. pred. verzorging.

W. Fokkens, Corr.

ONTVANGSTEN.

Voor een nieuw kerkgebouw te
Terwispeel.

Van de Ger. Gem. te Nijawier f 2,00
P. A. SMILDE, fenn.

Heerenveen, 27 Jan. 1902.

THEOLOGISCHE SCHOOL.

Collecten.

Biezeling	f 8,08	's-Gravenpolder	f 4,22
Nieuwdorp	- 16,45	Borsele	- 1,84
Goes	- 29,75	Bergtheim	- 2,75
Kruiningen	- 7,90	Schoonewoerd	- 4,17
Ierseke	- 8,—	Borger	- 2,65
Wolferstdijk	- 11,15	Een	- 2,10
Barland	- 4,98	Nagift coll. Almkerk	- 1,—
Heikenszaad	- 12,73		

Contributies en Giften.

Van dhr W. M. de Jong, Gouda f 5.
Door dhr G. H. Zahn te Fries, Corr. Cl. Assen, de contrib.
uit Burger, Corr. L. van Dijk, van Ds. G. Meyer f 0,50, L.
van Dijk f 0,50, J. Vedelaar f 0,50, J. K. Meyering f 0,50,
W. K. Sikkes f 0,25, Gez. Beuling f 0,50, A. Huizing f 0,50,
Alb. Oving f 0,50, J. Warringa f 0,50, H. Oving f 0,25, L.
Nanning f 0,50, G. Diemer f 0,50, J. Oldenbeuring f 0,50, D.
Klingenberg f 0,25, H. Oldenbeuring f 0,50.
Door dhr J. Lagerwey te Zeist, Corr. Cl. Utrecht, de contrib.
uit Zeist van Dr. A. G. Honig f 3, Mevr. Wed. G. A. Hooge-
veen-Dros f 3, Joh. van Hilten f 2,50, Mevr. Wed. M. W.
Esser-Hovy f 2,50, Mevr. du Marchie v Voorthuizen geb.
Wittevaal van Stoeuwenweg f 5, G. Vrijhoff f 1, B. Teerink
f 1, J. Lagerwey f 1, J. J. Bakker Wz. f 5.
Uit Amerongen van Ds. W. Schock f 1.
Uit Leersum van J. Renes f 1.

De Penningmeester

van de Theologische School,
DR. H. FRANSSEN.

Zwolle, 18 Jan. 1902.

Voor de Zending op Soemba.

Collecte der Ger. kerk te:

Vledder	f 4,40	Zuidwolde (Dr.)	f 7,38
Ezing	- 23,97	Vroomshoop	- 11,32
Sappemeer	- 33,31	Ommen	- 16,30
Westereinden	- 9,16	Avereest	- 2,62
Gees	- 9,89	Groningen B	- 62,92
Kampen	- 300,—	Ambt-Vollenhove A	- 13,55
Haren	- 18,32		

H. Salomons te Gasselter-Nijveen, gev. i. d. coll. - 5,—
Wed. P. Lamiris te Wildervank - 1,—
Ds. Krohne te Zoutkamp van een vr. - 1,—
E. Drijfholt te Kielwindeweer - 1,—
Verbetering In de vorige opgave stond coll. der kerk
te Hījum, dit moet zijn Hijken.

J. DUURSEMA, Quaestor.

Uithuizen, 27 Jan. '02.

Voor de Zending onder de Joden.

Met hartelijken dank ontvangen:
Door Ds. J. op 't Holt te Bolsward van een zuster
der gemeente f 1,—
Van K. J. Kraan te 's-Gravenhage - 1,—
Van J. Bos Kzn. namens de Geref. Jongel.-Vereeni-
ging te Wildervank - 6,50
Van Wed. P. Lamiris te Wildervank - 1,—
Van Mej. M. K. te Amsterdam - 1,—

Met vriendelijke aanbeveling,

N. KOOPS,
Oost-Vestplein 65.

Rotterdam, 27 Jan. 1902.

ONMIDDELIJKE WEDER-
GEBORTE.

XXXII.

Naast de mening, dat er aan de
genademiddelen eene physische wer-
king toekwam, bestond reeds in de
Middeleeuwen eene opvatting, die er
eene morele of zedelijke werking
aan toeschreef.

De verdedigers van dit gevoelen
leerden, dat de sacramenten de ge-
nade niet onmiddellijk maar middel-
lijk mededeelen. God stort de genade
niet in de zichtbare teekenen in en
leidt ze niet daardoor als door een
kanaal in de ziel van den gebruiker
der sacramenten over. Niet het
sacrament, maar God zelf is het, die
de genade uit zijne volheid mededeelt
aan hem, die overeenkomstig zijne
inzetting van het sacrament gebruik
maakt.

De genademiddelen werken dus
bij wijze van een contract, dat God
zelf vrijwillig met den mensch heeft
aangegaan. Wanneer zij bediend
worden overeenkomstig zijne instel-
ling, dan heeft God zich in zijne
grote goedheid verbonden, om de
daardoor beteekende genade mede te
deelen aan een iegelijk, die de mid-
delen in den geloove ontvangt en
gebruikt.

Door verschillende beelden trachtte
men deze werking van de genade-
middelen duidelijk te maken. Zoo
sprak men ervan, dat de sacramen-
ten de genade op dezelfde wijze
mededeelden, als het overreiken van
een schepter de koninklijke waardig-
heid, en het ter hand stellen van
een sleutel het eigendomsrecht van
een woning verleent. De sacramen-
ten waren teekenen van de genade,
die God erdoor mededeelde, en dan
niet alleen teekenen maar ook voor-
waarden, waaronder, gelegenheden,
waarbij de genade medegedeeld werd.

Evenals niet het woord van Eliza
en niet het baden in den Jordaan,
maar Gods kracht de oorzaak was

van Naamans genezing, zoo werd de
genade niet door den dienaar en niet
door het sacrament, maar alleen door
God geschenken. Oorzaken, instru-
menten, werktuigen van de genade
konden daarom de sacramenten in
eigenlijken zin niet heeten; zij kon-
den zoo alleen in overdrachtelijken
zin genoemd worden, insoover God
naar zijne belofte zich tot het mede-
deelen van zijne genade verplicht
heeft aan een iegelijk, die er in over-
eenstemming met zijne inzetting ge-
bruik van maakt.

Daar waren in de eeuwen vóór de
Hervorming niet weinige Godgeleer-
den, die dit gevoelen omhelsden. En
zelfs een man als Bonaventura kon
ervan getuigen, dat dit gevoelen vol-
strekt niet streed met den eerbied
des geloofs en vrij waarschijnlijk was.
Maar, zooals reeds opgemerkt is, na
het concilie van Trente is er voor
dit gevoelen in de kerk van Rome
geen plaats. Wel zijn er nog theo-
logen na dien tijd geweest, welke dit
gevoelen omhelsden en op eene of
andere wijze met de kerkleer in
overeenstemming trachtten te bren-
gen. Maar zij moeten van de andere
zijde steeds de beschuldiging hooren,
dat zij, door aan de sacramenten
slechts eene zedelijke werking toe te
kennen, de genademiddelen verlagen
tot teekenen, voorwaarden of gelegen-
heden en er hoegenaamd geen instru-
menteel of oorzakelijk karakter
aan kunnen toeschrijven.

De Roomsche kerk heeft de sacra-
menten dus tot dragers en voertuigen
der genade gemaakt, en in dezelfde
mate als zij op dezen weg voort-
schreed, heeft zij de genade veruit-
wendigd, het Woord van zijne kracht
beroofd en de kerk verheven tot mid-
delares der zaligheid.

De genade dient bij Rome niet in
de eerste plaats, om den mensch te
redden uit den toestand van schuld
en ellende, waarin hij gevallen is.
Maar zij strekt vóór alle dingen, om
hem boven den staat der zuivere

natuurlijkheid te verheffen, en door
het schenken van bovennatuurlijke
krachten hem in staat te stellen tot
het verdienen van eene bovennatuur-
lijke zaligheid. De eigenlijke genade
is eene bovennatuurlijke, aan de
natuur des menschen toegevoegde
gave; zij bestaat niet zoozeer in ver-
geving der zonden als wel in de in-
storting van eene bovennatuurlijke
kracht. Ofschoon zij geestelijk is,
wordt zij toch meer en meer als
eene zekere zelfstandigheid gedacht,
welke in het sacrament als in een
vat besloten is en door het sacra-
ment als door een voertuig kan mee-
gedeeld worden.

Bij deze opvatting van de genade
spreekt het vanzelf, dat het genade-
middel des Woords hoe langer zoo
meer zijn beteekenis en waarde ver-
liezen moest. Zulk een genade toch
is uit den aard der zaak voor mee-
deling door het Woord niet vatbaar.
Het Evangelie is daarom bij Rome
niet wezenlijk verschillend van de
wet; het is zelf eene nieuwe wet,
het bevat slechts geboden en raad-
gevingen, en is volstrekt niet bij
machten, om die kracht te verschaffen,
welke tot het houden van die geboden
en raadgevingen in staat stelt. Het
Woord behoort daarom slechts tot de
voorbereidende middelen, die aan de
ontvangst van de eigenlijke, boven-
natuurlijke genade voorafgaan. Het
is slechts kenbron van wetten en ge-
boden, en richt zich alleen tot het
menschelijk verstand; een historisch
geloof is voldoende, om het aan te
nemen en hem voor te bereiden voor
de ontvangst der genade, die in den
doop door den priester wordt mede-
gedeeld.

Daarom is de Roomsche Christen
voor zijne zaligheid ook volstrekt aan
de kerk gebonden. Indien het Woord
het eigenlijke genademiddel is, dan
kan de mensch ook zalig worden,
zonder dat hij van kerk en priester
afhankelijk wordt. Want dat Woord
komt tot hem langs allerlei wegen,

niet alleen ambtelijk door den die-
naar der kerk, maar ook door bemid-
deling van ouders en onderwijzers,
in den vorm van vermaning en toes-
praak, als hoorbaar en als leesbaar
woord. Maar indien de genade alleen
medegedeeld wordt door het sacra-
ment, dan is de mensch voor de
ontvangst dier genade naar den pries-
ter verwezen en van hem voor de
zaligheid zijner ziel afhankelijk.

Zoo staat altijd het eene met het
andere in verband. Toen de Her-
vorming op één dezer punten, bijv.
in de leer van het avondmaal, de
Roomsche kerk bestreed, moest zij
ook tot eene gansch andere opvatting
komen van wet en Evangelie, van
Woord en sacrament, van kerk en
ambt. Bepaaldelijk moest zij de phy-
sische werking van de genademid-
delen verwerpen en tot dat gevoelen
terugkeeren, dat reeds in de Midde-
leeuwen door vele theologen verdedigd,
maar door de Roomsche kerk
langzamerhand prijs gegeven was.
Woord en sacrament oefenen geen
andere dan eene zedelijke werkzaam-
heid uit. Zij werken op de wijze
van een contract. God heeft zich
verbonden, om zijne genade mede te
deelen aan ieder, die deze door Hem
ingestelde middelen naar zijne ver-
ordening in den geloove ontvangt en
geniet. Hij heeft zich in die midde-
len, om zoo te zeggen, tot onzen
schuldenaar gemaakt. Wanneer wij
er op de rechte wijze, in kinderlijke
gehoorzaamheid, gebruik van maken,
dan geeft Hij ons het recht, om daar-
op bij Hem te pleiten, en alles van
Hem te verwachten; en dan is Hij
zelf door zijn verbond, door zijne
belofte gehouden, om in al onze gees-
telijke en lichamelijke nooddrift te
voorzien.

De genade gaat dus wel met de
middelen gepaard, maar zij is er niet
in uitgestort en ligt er niet in be-
sloten. Zij staat ook niet in de macht
en ter beschikking van den dienaar,
die het Woord predikt en het sacra-

ment bedient. Maar zij blijft het
uitsluitend eigendom Gods, die ze in
Christus door den Heiligen Geest uit-
deelt naar zijn vrijmachtig welbe-
hagen.

Wanneer de genademiddelen wor-
den bediend, komt er, daarom, nauw-
keurig gesproken, ook geen vereeni-
ging tot stand tusschen de uitwendige,
zienlijke teekenen en de geestelijke,
onzichtbare genade, alsof deze beide
op eene of andere wijze plaatselijk
met elkander verbonden en saamge-
voegd werden. Maar er komt dan
eene vereeniging tot stand tusschen
de genade en de ziel van hem, die
in den geloove het genademiddel ge-
bruikt.

Zoo sprak in de Middeleeuwen reeds
de diepzinnige en vrome Bonaven-
tura. De sacramenten, zoo zeide hij,
bevatten de genade niet in zich, ge-
lijkelijk een vat het water of eene doos
de medicijn, maar zij beteekenen
haar en wijzen haar aan. En als er
gezegd wordt, dat de genade door de
sacramenten medegedeeld wordt, dan
is dit zoo te verstaan, dat de genade
niet aan de zichtbare teekenen maar
aan de ziel van den ontvanger ge-
schonken wordt.

In denzelfden zin liet later onder
de Gereformeerden Gomarus zich uit,
als hij beweerde, dat het juist was
om te zeggen, dat de beteekende zaak
met ons, dan dat zij met de teekenen
werd vereenigd. De mystieke unie
komt tusschen Christus en onze zielen
tot stand; en daarvan strekken de
genademiddelen tot teeken en zegel.

BAVINCK.

BIJBELSTUDIE.

Voor een paar weken werd er door
de bladen bericht, dat de Paus een af-
zonderlijke, internationale Commissie had
benoemd, welke taak het zou zijn, alle
op de H. Schrift betrekking hebbende
quaesties nauwkeurig te bestudeeren.

Aan de Roomsche geleerden van ge-
heel de wereld zou gelegenheid gegeven
worden, hunne meeningen rechtsreeks
ter kennis te brengen van den H. Stoel.

En er werd nog bij vermeld, dat de Commissie bestaat uit veertien leden, onder wie drie Kardinalen, behalve de voorzitter Kardinaal Parocchi; en dat Nederland in die Commissie vertegenwoordigd zal zijn door dr. H. Poels, kapelaan te Venloo; België door professor Van Hoonacker uit Leuven, en Oostenrijk door den geleerden Jezuit pater Hummelauer.

De tijding, die uit Rome afkomstig schijnt te zijn, is hoogst belangrijk en verdient de aandacht van allen, die in of buiten de Pauselijke kerk vasthouden aan de autoriteit van Gods Woord.

Want het initiatief, dat de Paus bij deze zaak genomen heeft, is eene daad van geloof en moed. Ook hier geldt het: eere, wien eere toekomt. De tegenwoordige Paus is niet liberaler dan een van zijne voorgangers. Hij is even Roomsche als allen, die vóór hem geweest zijn. Van zijn eigen onfeilbaarheid, van de alleen-zaligmakende waarheid der Roomsche kerk en der Roomsche leer is hij zoo goed als een der zoogenaamde opvolgers van Petrus overtuigd. Zelfs heeft hij de afgoderij en het bijgeloof op krachtige wijze bevestigd. Men behoeft er zijne encyclieken over de vereering van Maria, over het gebed van den rozenkrans, over de aanbidding van het heilige hart van Jezus maar op na te lezen.

Maar dat neemt niet weg, dat ook Protestanten moeten erkennen, dat Leo XIII een allermerkwaardigst man is, die zijn tijd verstaat en leiding tracht te geven aan zijn tijd.

Zijne vele encyclieken, over de restauratie der Wetenschap naar de beginselen van Thomas, over de Christelijke maatschappij en den Christelijken staat, over de menselijke vrijheid en het Christelijk leven, over de studie van de H. Schrift en den Goddelijken Verlosser, over de arbeidersvraag, het socialisme en de Christelijke democratie strekken daarvan ten bewijze.

En daarbij komt nu het bericht van de instelling eener Commissie voor het bestudeeren van alle quaesties, die op de H. Schrift betrekking hebben.

Er moge hier iets in zijn, wat ons op Gereformeerd standpunt niet behaagt; wij gelooven niet aan eene onfeilbare rechtbank op aarde, die alle quaesties onderzoekt en beslist.

Maar zeker is het, dat er niets dringender noodig is, dan een ernstig, biddend, nauwgezet onderzoek van de vraagstukken, die ons op het gebied van Oud en Nieuw Testament door onzen tijd worden voorgelegd. Indien wij op eenig terrein onze dure roeping verzuimd hebben en bij onze tegenstanders achterstaan, dan is het op dat van de Bijbelstudie.

Tegen al de geleerde werken over Inleiding, Tekstcritiek, Oudheidkunde, Geschiedenis van Israël, van Jezus, van de apostelen enz. hebben de geloovigen over het algemeen, en in het bijzonder in ons vaderland, zoo goed als niets over te stellen. Alles ligt hier nog braak; het gansche terrein moet nog ontgonnen; de grondslag van het onderzoek moet nog gelegd worden.

Daarom verblijden wij ons over het besluit van den Paus, om een Commissie te benoemen, die alle op de Schrift betrekking hebbende quaesties onderzoekt.

Dat onderzoek zal ook ons ten goede komen, gelijk de vele, belangrijke studiën van Roomsche geleerden op allerlei terrein ons nu reeds tot steun en leiding kunnen zijn.

Maar bovenal moge het voorbeeld van Rome's opperhoofd ons nopen, om zelve de handen aan den ploeg te slaan en met wetenschappelijke wapenen den aanval te weerstaan, welke door het ongelooft nu reeds meer dan eene eeuw lang ondernomen wordt tegen het fundament van ons geloof, de Goddelijke autoriteit van de Heilige Schriftuur.

BAVINCK.

DE NOODIGING TOT DE GEMEENSCHAP MET GOD IN CHRISTUS.

Maar Hij zeide tot hem: een zeker mensch bereide een groot avondmaal, en hij noodigde er velen enz. LUKAS 14: 16-24.

V.

De Heere heeft zeker een tijd geduld met de verachters zijner genade; maar niemand dwale, God laat zich niet bespotten. De noodiging wordt dringend gebracht; maar hare verwerping ook streng gestraft. Dringend kwam Gods roepstem tot Israël. Reeds door den dienst der profeten was Israël tot den aan te richten maaltijd genoodigd. Daarom staat in de gelijkenis: »Hij zond zijnen dienstknecht uit om den genoodigden te zeggen.» De tijd der vervulling brak aan. Jezus Christus verscheen. In Hem was de volheid. Hij was het Woord, de woordvoerder Gods en het belichaamde woord der verzoening. In Hem maakte het Woord woning onder de menscheit, en de eeuwige Wijsheid onder de menschen-

kinderen. De Opperste Wijsheid heeft haar huis gebouwd, zij heeft hare zeven pilaren gebouwd, zij heeft haar slachteeve geslacht, zij heeft haren wijn gemengd. Ook heeft zij hare tafel toegelicht. Zij heeft hare dienstmaagden uitgezonden. Zij noodigt op de tinnen van de hoogten der stad: Wie is slecht, hij keere zich herwaarts! Tot den verstandeloze zegt zij: Komt, eet van mijn brood en drinkt van den wijn, dien ik gemengd heb! Door Christus waren nu de goederen des heils verworven. In de plaats der profeten en van Johannes den wegbereider traden de Apostelen des Heeren op. Zij predikten de vergeving der zonden in den weg des geloofs en der bekeering. Zij riepen tot de tafel des Nieuwen Verbonds. Om niet was het aanbod. Zij hielden aan tijdig en ontijdig; doch hunne prediking was voor velen eene reuke des doods ten doode, en indien er bij God geene verkiezing geweest ware, zij zou het voor allen zijn geweest. Weinige Israëllers leerden de behoefte openbaren aan rechtvaardiging uit genade. Het volk ergerde zich, dat de hope des vleesches teloor ging. Hoe ernstiger de roepstem was, hoe gestrenger de straf. Hoe menigvuldiger de roepstemmen waren, hoe vruchtbaarder ook de Godsgerichten over het weerbarstige Israël, terwijl het huis en de disch Gods niet ledig bleven.

Toen de Heidenen ootmoedig kwamen tot de goederen der genade, naderde de storm der Goddelijke wraak over het oude volk. Het samenpakken van donkere wolken voorspelt de Heere in het woord: »Ik zeg u, dat niemand van de mannen, die genood waren, mijn avondmaal smaken zal.» De vruchtbare dag der straf brak aan, 40 jaren na de verwerping van den Zone Gods. De draad, die het Cherubswaard des vloeks, het zwaard der gerechtigheid, dat jaren gelukkig had, zonder berouw of bekeering te verwekken, boven Jeruzalems muren had vastgehouden, werd losgelaten. Het was een dag zoo vruchtbaar in smarten, dat de wereldgeschiedenis ons geen tweede noemt. De vlammen, die den prachtige tempel verteerden, de bloedstroomen der verslagenen, die de straten verfd en de aarde doorweekten, de verdelging der Joodsche Republiek, de verstrooiing des volks onder alle volkeren der aarde, de ellende, die het heeft doorleefd in de vervolgende eeuwen, de smaad, die nog heden op hen rust, het vonnis der verharding over hen uitgesproken — is het antwoord Gods op hunne tegenwerping: »houd ons voor verontschuldigd, want wij hebben vrouwen, akkers, huizen, die onze zorgen vereischen»; is de aanvankelijke vervulling van des Heeren bedreiging: »Ik zeg u, dat niemand van de mannen, die genood waren, mijn avondmaal smaken zal.»

Laat ons niet wanen, dat de Heere 't met ons zoo ernstig niet nemen zal, dat het bij de laatstgeroepen niet evenzeer als bij de eerstgenoodigden op komen aankomt. Gelijk de zelfde Heere roept, zal ook de zelfde Rechter straffen. Het is waar, in zekeren zin was het ongelooft, dat in den beginne bij de Heidenen gevonden werd, meer te verontschuldigen dan dat van Israël; doch ons gaat het als Israël. Reeds zoovele eeuwen staat de kerk des Heeren in ons midden, als een getuige der genade Gods staat zij daar, predikende zonde, gerechtigheid en oordeel, het vonnis over den overste dezer wereld geveld, predikende: Jezus Christus kwam om zondaren zalig te maken op aarde. Zij wierp de altaren der afgoden omver, verdroog het Heidendich recht, en deed Christelijke kerken en Christelijke beschaving de ledige plaatsen innemen. Zij verpleegde kunsten en wetenschappen, en heiligde die. Zij grondvestte eene nieuwe wereld op de puinhoopen der oude. Zij zocht verlorenen op, bracht verdwaalden terecht, en spijsde armen met hemelsche goederen. Weenen werden getroost, twijfelenden bevestigd, gevallenen opgericht, en voor stervenden werd het doodsdaal verlicht.

Reeds in onze prille jeugd naderden ons de voetstappen van hen, die vrede verkondigden. Spoedig kwamen wij onder het gehoor der waarheid; spoedig aan het sterfbed eens vromen, waar wij het zagen, hoe heerlijk het is met Christus te sterven; spoedig aan het sterfbed eens wereldlings, waar wij het bespeurden, hoe droefvrig het is zonder Jezus heen te gaan; spoedig was vreugde, spoedig was droefheid ons deel, en steeds werd de altoos zoekende vraag des Heeren gebracht: »hoe gelukkig zoudt gij zijn, indien gij een Christen waart?»

En toch, waar zijn de zoo dikwerf geroepen? Helaas, steeds was het: »Ik bid u, houd mij voor verontschuldigd.» Wee den mensch, die weigeren blijft met een verbijzeld hart voor den troon der genade te buigen. Ofschoon den diepstgezoonke vrede verkondigd wordt door het bloed des kruises, suelt de ongehoorzame een zeker verderf

tegen, wordt hij rijp voor het gericht, dat hem verpletteren zal.

Dat gericht kan over geheele volkeren en zal over de individuen gaan. Zoo is het over Israël, over Klein-Azië en Griekenland gegaan. De kandelaaier is van de plaats genomen. Zal het zóó met ons arm vaderland niet gaan? Er is een gericht over bijzondere personen. Blijft men de roepstem verwerpen, men blijft in den doodsloop de valsche rust. Het hart wordt steeds kouder, de neigingen meer aardschgezind, het gevoel stomper, het oor geslotener, de weg donkerder, eeuwige ellende zekerder. En in de laatste ure, als het op sterven aankomt, als de wereld ontvalt en men aan de wereld ontvallen zal, is de hemel voor de ziel, de ziel voor den hemel gesloten, wordt tevergeefs naar troost en redding gevraagd, gaat het gericht zijne volendiging tegen, klinkt het vonnis der eeuwige verdoemenis: »Ik zeg u, dat niemand van de mannen, die genood waren, mijn avondmaal smaken zal.» Die ooren heeft, die hoore! En die gehoord heeft, zal alles beërven. Groot is het voorrecht der godvreezenden. Groot is Gods genade aan hen bewezen. Zij waren van nature kinderen des toorns, gelijk allen, werden bewerkt door Gods Geest om te komen met de bede: »Trek ons en wij zullen u naloopen!» Zij leerden zalig geweld doen op het koninkrijk der hemelen en werden door zalig geweld voor den Heere gewonnen. Zij hebben geen roem dan in vrije genade. Alles is het hunne, de lucht die zij inademen, de grond dien zij betreden, de Schepper zelf is hun deel. Hij bewaart hen. Weest dan blijde, kinderen Gods! Dat de wereld het zie, dat gij genoodigden tot feestvreugde zijt. Er is een heilige trots; deze mag de uwe zijn. Hierin bestaat zij, dat ge de dienaars der wereld hare eer voor de voeten werpt en zegt: »weg wereld, uwe eer begeeren wij niet!» dat gij in den smaad der wereld eere ziet, en hare teesten onverschillig voorbijgaat, gelijk het den zoodanigen betaamt, die aan betere en duurzamer goederen gewend zijn; dat gij desnoods in ketenen en kerkers, ja onder de hevigste stormen der vervolging vrolijk juicht over Hem, die u heeft liefgehad. Maar dan moet uw oog ook alleen en onafgebroken op Christus zijn, op Hem, wiens werk volkomen is. Ziet gij op uzelf, dan is er reden het hoofd te buigen; de oogen neer te slaan; dan overdekt u schaamte en schande. In Christus alleen zijt gij vrij, kunt gij vrolijk zijn. Eens houden al uwe klachten op. Wat God u hier schonk, is onderpand van wat u boven wacht. Daar in de Bruluitsaal van het Lam worden u gouden kronen opgezet, gouden harpen in de handen gelegd, nieuwe liederen toegezongen, nieuwe liederen zingt gij mede en altoos is het refrein: er is geen verdoemenis voor degenen, die in Jezus Christus zijn! Halleluja!

NOTTEN.

HOE DE SCHRIFTUUR TE GEBRUIKEN.

Allen, die nog eenigen prijs op godsdienst stellen, plegen hun Bijbel te lezen. Maar de redenen er van lopen ver uiteen.

De godgeleerde gebruikt den Bijbel als de bron, waaruit hij zijn dorst naar kennis der Goddelijke verborgenheden put, of als het wapenhuis, waaruit hij stoffe van verweer haalt tegen de ketterij.

Gewone menschen hebben echter zoo ver reikende beoogingen niet.

Er zijn er onder dezen, die den Bijbel lezen, enkel omdat zij gelooven, dat het zoo behoort. Van jongs af zijn zij er aan gewend, dat de maaltijd besloten wordt met de lezing van een hoofdstuk uit den Bijbel. Eerbied voor het overgeleverde doet hen aan den regel vasthouden; er komt bij, dat hun geweten hun anders verwijten zou, dat zij met den godsdienst gebroken hadden, en zij zich zulk een verwijt liever willen sparen. Hier blijft het echter bij; men leest den Bijbel, gelijk een ander zijn rozekrans bidt. Van de echte lezers der Schrift onderscheiden zij zich door de omstandigheid, dat zij den Bijbel niet openslaan, als zij alleen zijn.

Gelukkig worden er echter ook gevonden die, ten tekenen dat de Bijbel hun lief is, zich met hen in hunne binnenkamer afzonderen. Onder deze ernstige lezers enkelen, die den Bijbel gebruiken als een toeverboek, of, om het wat zachter uit te drukken, als verving hij de Urim en Thummim van den ouden tijd. Zij zijn om licht of troost verlegen; welnu, biddend laten zij den Bijbel openslaan, om dan den eersten tekst den besten, die onder hun oog komt, als een antwoord Gods op de vraag van hun hart aan te merken. Dit is echter het rechte niet. Er is geen enkel woord in de Schrift te vinden, waaruit zich afleiden laat, dat zij zóó gebruikt worden mag. Zij geeft

ons wel het woord, maar doet niet het werk van den Ziener.

Meer geestelijk gezinde menschen handelen dan alzoó niet. Zij weten daarvoor te goed, dat God zijn Woord niet gegeven heeft tot een sleutel voor het heilighdom van zijn raad, of tot een dwangmiddel om zijnen mond te ontsluiten. Toch zoeken zij soms in een anderen weg hetzelfde. Zij gaan niet tot den Bijbel, maar nemen eene lijdelijke, afwachtende houding aan, en laten den Bijbel tot hen komen. Hierbij gaan zij uit van de onderstelling, dat God ons zijnen bijzonderen wil openbaart, en ons zijnen verborgen raad openbaart, of ook ons troost en hope geeft, door een tekst uit den Bijbel te nemen, en ons dien met kracht op het hart te drukken. Zulk een plotseling, met kracht uit hun binnenste oprijzende, hun voorkomende tekst, geldt hun als een profetisch tot hen door God gesproken woord. Natuurlijk moet het een woord uit den Bijbel zijn; alleen de Bijbel toch is Gods Woord. Is men er niet zeker van, dat de woorden, die uit het binnenste oprezen, in den Bijbel gevonden worden, dan heeft men geene rust, voor men hieromtrent zekerheid verkregen heeft. Van zelf boezemen zulke teksten het meeste vertrouwen in, die men in lang niet gelezen heeft, of van welke men niet weet, dat men ze ooit gelezen heeft; dan toch blijkt het ingevallede woord kennelijk anders, eene openbaring Gods aan ons te zijn. Op dat voorgekomen woord verlaat men zich dan, niet omdat het in den Bijbel staat, maar omdat het uit den Bijbel tot ons hart gebracht is.

Hoe vroom dit alles lijkt, zoo is er toch zelfbedrog in het spel. Men ziet het werk van eigen geest aan voor een werk van den Geest Gods. Wat toch is het geval. Zulk een ons invallende tekst hebben wij vroeger gehoord of gelezen. Langen tijd bleef hij in ons binnenste sluimeren, totdat hij plotseling, door eene of andere aanleiding, of ook wel zonder deze, in onze bewustheid opdoemt. Wat ons een profetisch verschijnsel toescheen, blijkt, nader bezien, een zeer natuurlijk verschijnsel te zijn.

Waar ligt hier de fout?

In den waan, dat de Heilige Geest den Bijbel gebruikt, om ons profetische openbaringen te geven, door teksten, buiten hun samenhang genomen, als tot ons gericht, voor onze aandacht te brengen.

Deze waan moet als hoogst schadelijk gebrandmerkt. Om de noodzakelijkheid hiervan te erkennen, moeten wij de bijzondere gevallen onder de oogen zien.

De zoogenaamde voorkomingen onderscheiden zich in beloften en bevelen.

Wat de beloften betreft, die men meent te ontvangen, zoo gaat het doorgaans aldus toe. Men begeert iets zeer vurig, bij voorbeeld, dat een bepaald persoon bekeerd mag worden, of dat een beroepen leeraar de roeping opvolge; ook kan de begeerte zich uitstrekken naar de verlossing uit eenigen lichamelijken nood of naar de vergeving der zonden. Deze begeerten brengt men in het gebed voor den Heere; onder het bidden zegt men tot zichzelf: merk op, mijne ziel! wat antwoordt God u geeft! en ziet, daar valt eene of andere belofte uit de Schrift met kracht op het gemoed; soms eene, die de begeerde zaak rechtstreeks raakt, soms eene, die eene geheel algemeene strekking heeft; ja, een enkele maal slechts een tekst, die met de begeerde zaak volstrekt niet in samenhang staat. Terstond past men het voorkomend woord op de begeerde zaak toe, en verzekert men zich van de vervulling der begeerte.

Wat echter, als men in zijne verwachting bedrogen blijkt? Betrekkelijk gelukkig mag het heeten, als men, in dat geval, zich redt met de gedachte: ik heb mij in de toepassing van het woord der belofte vergist. Velen echter geeft het aanleiding aan hunne wedergeboorte te gaan twijfelen, ja, al hunne geestelijke werkzaamheden als zelfbedrog aan te merken. Er zijn zelfs voorbeelden van, dat men tot wanhoop verviel, en de hand aan eigen leven sloeg.

Niet minder gevaarlijk is het om teksten, die bevelen aan bijzondere personen inhouden, als tot ons in het bijzonder gericht aan te merken, bijaldien zij met kracht in ons opkomen. Gevalen van dezen aard komen lang zoo veelvuldig niet voor als de vooraf besprokene. De mensch toch heeft voor alles de beloften lief; teksten met beloften tot inhoud nemen breedere plaats in zijn binnenste in, en komen hem lichter voor den geest, dan zulke, die bevelen bevatten. Maar toch gebeurt het soms, dat iemand bevelen, in de Schrift tot anderen gericht, als tot hem gesproken aanmerkt. 't Is geschied, dat iemand zijn vaderland verliet, of erger nog, zijn kind offerde, omdat hij tot Abraham gerichte woorden, die bevel hieromtrent inhielden, vanwege de kracht, waarmee zij hem voorkwamen, als hemzelve rakende bevelen aan-

merkte. Vatbaarheid voor zulke grove afdwalingen van de gezonde godsvrucht, vindt men inzonderheid bij hen, bij wie door lichamelijke stoornissen of eenzijdige vorming het evenwicht tusschen de geestelijke vermogens verbroken is. Opgevoerd wordt zij veeltijds door geestelijke misstanden; men wil God door een bijzonder offer dwingen om ons genade te bewijzen; men verlangt door iets buitengewoons boven zijne mede-Christenen uit te steken; men is ontevreden met zijn lot, en haakt naar iets nieuws, dat ons beter toeschijnt. Komt in zulk eene stemming des gemoeds een tekst voor de aandacht, die eene aanwijzing bevat, welke met ons verlangen naar het ongewone strookt, dan vat men zijn inhoud op als een profetisch gegeven bevel.

Hoe gevaarlijk is het dan niet om van den regel af te wijken, dien God in zijne wet aan allen gegeven heeft, en zich in te beelden, dat men tot iets bijzonders geroepen wordt. Wij hebben waarlijk genoeg te doen, als wij de wet der liefde pogen te betrachten, en getrouw trachten te zijn in den weg, waarin Gods Voorzienigheid ons geplaatst heeft; men zoekt geene hooge en wonderlijke dingen, maar sta er naar om trouw en groot in het kleine te zijn.

Laat ons dan niet lijdelijk wachten tot het Woord tot ons komt, maar het, om zoo te spreken, vol heilig verlangen tegemoet gaan en opzoeken, gelijk de dichter van den 119en Psalm dit deed. Zouden wij lijdelijk thuis blijven, als God, gelijk weleer op Sinaï, hoorbaar tot ons sprak, en ons oponthoud, om naar Hem te hooren? Immers neen. Welnu, in den Bijbel spreekt God even rechtstreeks tot ons als op Sinaï tot Israël. Een woord in letteren is even goed een woord als een woord in klanken; het heeft op dit laatste zelfs nog voor, dat het blijvend is. Niemand heete het dood. Lezen wij de Schrift als een tot ons door God gesproken woord, met de bede, dat de Geest onze harten opene, om er acht op te geven. Dan zullen wij niet langer wanen, dat het slechts levend wordt en betekenis voor ons verkrijgt, als het ons opnieuw wordt ingegeven.

VAN ANDEL.

Voor de Krijgsgevangenen op Ceylon.

Ingekomen bij Prof. Biesterveld: f 25 van Mej. A. M. te 's-Hage, door vriendelijke bezorging van den heer S. Theol. Stud.; f 10,87 van J. v. V. Hof van Delft, saldo van de ontbonden warmoeziervereeniging Vooruitgang te Delft; f 4,20 van C. D. W. te Minnertsma; collecte op het jaarfeest der Geref. J.-V. Spr. 1: 7.

Boeken van W. V. te IJsselmuide.

Deze week zijn vier kisten met lectuur verzonden.

B.

Gereformeerd Traktaat-Genootschap »FILIPPUS».

Derde en vierde zending — 1901.
Leden en Corporaties ontvangen gratis en franco:
Het Jaarverslag f 25 cts.
XXII. Drie Kerstliederen 1 "
(Herd.)
XXIII. De zegen eener vrijmoedige belijdenis (Id.) 2 "
CXLI. Een Politie-Commissaris en een Dienstknecht van Christus 2 "
CXXII. A. Littooj. De Arbeid van »Filippus» in betrekking tot het Genadeverbond 10 "
328. Prins Willem III 1 "
329. Wilt gij gezond worden? 1 "
330. Geen steen onder de kiel 1 "
331. »Niemand zeide iets tot mij» 1 "
Eenige Tekstkaartjes.
Wie 't bovenstaande niet voor 25 Dec. mocht ontvangen hebben, gelieve zulks te melden aan den uitgever P. Molbach te Breukelen.
Wie lid van »Filippus» wenst te worden, geve zich aan bij den heer H. Hoof Jz. te Ermelo. De contributie bedraagt slechts een gulden per jaar. Daarvoor ontvangen de leden franco voor een gulden aan uitgaven van »Filippus».

Namens het Bestuur,
J. T. R. Borg, Secr.

Voor den Zuid-Oosthoek.

Oranje boven.

In hartelijken dank ontvangen voor den armen Zuid-Oosthoek van Friesland, door D. Dam van de Jonged.-Ver. Dorcas te Zwagerveen, 1 pakket nieuwe kleederen, als: 2 onderbroeken, 1 jongenshemd, 1 vrouwenhemd, 4 paar sokken, 10 sloopen; door D. Limburg te Voorschoten, uit het busje van Patrimonium f 7,93; van R. v. d. Linde te Oudega H. O. N. f 2; door H. J. Meijer van Meij. v. d. Kuil te Slikkerveer f 2; door Mej. E. Eising, van de Jonged.-Ver. Dorcas te Zwartsluis f 21,50; van A. Grijns te Zaan-dam van den verkoop van gebruikte postzegels f 1,50; die gave is ons ook bijzonder welkom, omdat zij gezond is van het schijnbaar waardeloze. Zulk een vindingrijke arbeid worde bij den voortduur rijklijk gezegend door den Heere, voor dien lijdenden broeder zelf, en voor den verschillende arbeid, waarvoor hij zijn gaven bestemt.
Voorts neige de Heere nog vele harten, om blij te geven van de liefde en ontfer-

ming over Friesland's Zuid-Oosthoek, dit verkwikt den ouden bedelaar,
Oranjenoud,
Heerenveen,
27 Jan. 1902.

Militair Tehuis te Kampen.

In dank ontvangen van Broeder A. Gruijs te Zaandam:

Opbrengst gebruikte postzegels f 1,50.
Broeders en zusters, vinde dit goede voorbeeld, een gave af te zenden voor dit doel, veel navolging.

Aanbevelend,
H. STEENBERGEN,
Penningmeester.
Kampen, 27—1—'02.

Naar wij van het Bestuur vernemen, zal het feest van de Vereniging „Christelijk Nationaal Zendingstest“ D. V. worden gehouden op Woensdag den 18 Juni a.s. op het schoone landgoed „VELSERBEEK“ te Velsen, daartoe met de grootste bereidwilligheid door den Heer en Mevrouw F. Baron van Tuyl van Serooskerken beschikbaar gesteld.

Op de vervoering van het feest naar het midden van Juni wordt in het bijzonder de aandacht gevestigd.

Buitenlandsche Kerken.

Denemarken. De tweede Synode der Gereformeerde kerken in Denemarken. — Als wij van een Synode der Gereformeerden in dit land spreken, moet men zich daarvan geen groote vergadering voorstellen, omdat de Gereformeerden in Denemarken slechts weinige zijn. Denemarken is uitsluitend Luthersch. De Gereformeerde kerk is er nooit tot bloei gekomen, hoewel de vluchtelingen uit Nederland, en, Frankrijk in de 16e en 17e eeuw er niet alleen toegelaten werden, maar ook vrijheid van godsdienst ontvingen. In Kopenhagen, Friedericia en Glückstadt ontstonden Gereformeerde vluchtelingengemeenten.

Deze hebben zich alle in de Luthersche kerk opgelost. Een voorname oorzaak daarvoor was, dat de Begeering op aandrigen der Lutherschen de bepaling maakte dat de kinderen, die uit de gemengde huwelijken van Gereformeerden en Lutherschen geboren werden, in den Lutherschen godsdienst moesten onderwezen worden.

Thans zijn er slechts 1000 Gereformeerden in 't gehele land, die drie gemeenten vormen, een te Fredericia met 525 en twee in Kopenhagen met 386 zielen, terwijl de rest hier en daar verspreid woont.

Het schijnt, dat in den laatste tijd meer behoefte gevoeld wordt aan samenwerking, want men hield onlangs eene vergadering te Friedericia, die, hoe klein ook, een Synode genoemd is. Dit was de tweede. Zij bestond uit zes leden, vijf elke gemeente haar predikant met een ouderling had afgevaardigd. Ook hebben de kerkeraadsleden het recht de zittingen bij te wonen en aan de beraadslagingen deel te nemen zonder mede te stemmen. In het vervolg zal men alle twee jaren in Synode samenkomen.

Van de werkzaamheden dezer kleine Synode werd in de mededeeling, waaraan wij dit ontleenden, alleen vermeld, dat zij eene „Synodaleorde“ van 19 Artikelen vaststelde. Hiermede zal zeker een Kerkorde bedoeld zijn, maar wat daarin bepaald is, wordt niet gezegd. Wij weten dus niet van wat beginsel men uitgaat, en in wat richting de Gereformeerden in Denemarken streven.

Gaarne zouden wij hiervan meer weten, vooral omdat het ons voorkomt, dat men in Denemarken onder Duitschen invloed staat en over onze Oostergrenzen is Gereformeerd zoo'n vage bepaling. Wij moeten op dit punt op meer licht wachten.

Duitschland. Het 300-jarig bestaan der Gereformeerde gemeente te Altona. — Den 27n en 28n October herdacht deze gemeente, i. l. een verslag van den toestand der Hollandse arbeiders aldaar en den arbeid der Classe Arnhem onder hen.

Door plaatsgebrek verhinderd, kunnen wij er nu eerst op wijzen. Zoals men weet arbeid br. A. Punt als Oefenaar te Duisburg, van welke gemeente Ds v. S. eerst een interessant gedeelte harer geschiedenis mededeelt.

Wij moeten thans ons echter vergenoegen met iets mede te deelen over de opening van den arbeid te Essen aan de Ruhr. Ds. v. S. schrijft hiervan o. m.:

Daar ik voor nu bijna zeven jaren, toen ik me voor 't eerst in het met de belangen der Nederlanders in Rijn-Prusen, hier en daar eens kennis genomen had van den toestand, meende ik van den beginne reeds af, dat dit werk flink moest aangepakt en uitgebreid worden. Doch zooveel lasten rusten reeds op de Gereformeerde kerken in ons land, dat met de uitvoering geen aanvang kon gemaakt.

Ook kwam er dit bij. De Classe Arnhem heeft reeds zeer, zeer veel gedaan voor dit werk. Maar elke poging om van andere Classen wat hulp te verkrijgen, werd van de hand gewezen. En over de Provinciale Synoden is bitter te klagen. Zelfs het verzoek om een bede om hulp bij de Generale Synode door te zenden, werd onbegrijpelijk wijze afgeslagen. Toch is dit werk iets, dat alle de kerken raakt, want de Hollanders, die in Rijn-Prusen zijn, komen uit alle deelen onzes lands. Misschien zal dit ook nog wel eens beter worden.

Te Ruhrort, waar wijlen broeder Akkerhuis heengegaan was, en gearbeid heeft, is de kerk van Arnhem B bezig, zoo mogelijk spoedig tot kerkinformatie over te gaan.

Toch kwam mij al deze jaren Essen aan de Ruhr voor, een plaats te zijn, die moest bearbeid. Het aantal Hollanders is daar zeer, zeer groot. Met br. Punt werd deze zaak besproken, en goedgevonden, dat hij, als ik 10 Nov. d. j. in Duisburg moest zijn, te Essen zou optreden, als daartoe gelegenheid zou te vinden zijn.

gemeente van Altona zich geconstitueerd heeft; toch wordt 27 en 28 October als de gedenkdag herdacht, omdat op die data in 1601 de laatste onderhandelingen gevoerd werden en Graaf Ernst de gevraagde vrijheid toestond.

Later werden de belemmeringen in Hamburg ook weggenomen, zoodat de daar wonende Gereformeerden, niet langer bij de gemeente van Altona behoefden te behooren, maar zich ook zelfstandig konden organiseren.

Tot 1893 stond de gemeente van Altona op zichzelf; in dat jaar is zij toegetroeden tot den Bond van Gereformeerde kerken in Neder-Saksen. SCHOLTEN.

Door graaf Kussow is een fonds gesticht, dat door de Oostenrijksche Keizerlijke kanselarij zal geadmireerd worden om adellijke bekeerlingen te ondersteunen, die van een anderen godsdienst tot het Romanisme willen overgaan. — Dus een soort tegenmijn vóór Rome.

Op de jongste algemeene Methodistische Conferentie te Londen waren vooral de kleurlingen de mannen van den dag. Indien men partij bekende, was het vóór hen, tegen de Amerikaansche vooroordeelen in. Te dien opzichte zeide een predikant uit Texas, dat de vooringenomenheid tegen den neger in het Noorden van de Ver. Staten sterker was dan in het Zuiden. Hier verzette men zich tegen den zwarte als kiezer of als beroepsman. Hier is het dus een standenoorlog, maar in het Noorden is het een rassenhaat. — Onder de ongelooften toch maar alleen, hopen we.

Het bekende blad *The Christian* kenteekent en berispt terecht de latheid, waarmede de Christelijke staten zich gedragen tegenover het Islamisme. „Men verdraagt al zijn buitensporigheid om, zoals men beweert, de uitbarstingen van zijn fanatisme te voorkomen. Men ontziet de bedevaartgangers naar Mekka, zelfs hun vuilheid en de ziekten die zij verspreiden; men veroorlooft alles aan de Muzelmanen in de Europeesche Koloniën. Dat men rechtvaardig en liberaal zij, goet, maar dat men niet voor hen beve! Tegenwoordig staat het Engelsche gouvernement het Zendingswerk in Khartoum tegen, altijd namelijk door die luiverige vreesachtigheid.“

In verband met de wet op de Vereenigingen en de uitwijking van vele Roomsche kloosters in Frankrijk, schrijft nu zelfs een wartsbisschop van de Herroeping van het Edict van Nantes in 1685 en de verdrijving der Protestanten: „Niets is gelijk aan en zoo droevig als dat leit, waarvan de daardoor geslagen wonden nog niet geheel zijn. Het had ons moeten herinneren, dat een volk er niets bij te winnen heeft, indien het zijn grond onbewoonbaar maakt voor een deel zijner kinderen. De Protestantische emigratie van 1685 heeft noch het koninklijk gezag bevestigd, noch de morele eenheid des lands geprofileerd, noch de zegeningen van den godsdienst verschaft.“

In Amerika richt men burger-vereenigingen op ter onderlinge bevestiging tegen de anarchisten en hunne aanslagen op personen en goederen. Men is er te Austin, bij Chicago, mede begonnen; doch hoopt deze vereeniging door de Ver. Staten te doen uitbreiden. Zij noemt zich „Republiek.“ Zij wil niet alleen de anarchisten in al hunne daden tegengaan en de wet beschermen, maar ook personen aanstellen om hen te doen nagaan, alwaar de wet dit maar toelaat. Voorts worden de anarchisten zoo veel doenlijk geboycot. — Men zal niet kunnen zeggen, dat zoo iets ongegrond en loos alarm is.

UIT DE RIJN-PROVINCIE.

Onder dit opschrift gaf Ds. C. L. F. van Schelven in de *Geldersche Kerkbode* van 30 Nov. i. l. een verslag van den toestand der Hollandse arbeiders aldaar en den arbeid der Classe Arnhem onder hen.

Door plaatsgebrek verhinderd, kunnen wij er nu eerst op wijzen. Zoals men weet arbeid br. A. Punt als Oefenaar te Duisburg, van welke gemeente Ds v. S. eerst een interessant gedeelte harer geschiedenis mededeelt.

Wij moeten thans ons echter vergenoegen met iets mede te deelen over de opening van den arbeid te Essen aan de Ruhr. Ds. v. S. schrijft hiervan o. m.:

Daar ik voor nu bijna zeven jaren, toen ik me voor 't eerst in het met de belangen der Nederlanders in Rijn-Prusen, hier en daar eens kennis genomen had van den toestand, meende ik van den beginne reeds af, dat dit werk flink moest aangepakt en uitgebreid worden. Doch zooveel lasten rusten reeds op de Gereformeerde kerken in ons land, dat met de uitvoering geen aanvang kon gemaakt.

Ook kwam er dit bij. De Classe Arnhem heeft reeds zeer, zeer veel gedaan voor dit werk. Maar elke poging om van andere Classen wat hulp te verkrijgen, werd van de hand gewezen. En over de Provinciale Synoden is bitter te klagen. Zelfs het verzoek om een bede om hulp bij de Generale Synode door te zenden, werd onbegrijpelijk wijze afgeslagen. Toch is dit werk iets, dat alle de kerken raakt, want de Hollanders, die in Rijn-Prusen zijn, komen uit alle deelen onzes lands. Misschien zal dit ook nog wel eens beter worden.

Te Ruhrort, waar wijlen broeder Akkerhuis heengegaan was, en gearbeid heeft, is de kerk van Arnhem B bezig, zoo mogelijk spoedig tot kerkinformatie over te gaan.

Toch kwam mij al deze jaren Essen aan de Ruhr voor, een plaats te zijn, die moest bearbeid. Het aantal Hollanders is daar zeer, zeer groot. Met br. Punt werd deze zaak besproken, en goedgevonden, dat hij, als ik 10 Nov. d. j. in Duisburg moest zijn, te Essen zou optreden, als daartoe gelegenheid zou te vinden zijn.

Al spoedig werd een correspondentie geopend met het Presbyterium te Essen, met dit hoogst verblijdend gevolg, dat het

onzen arbeid met blijdschap begroette en tot alle hulp en dienst bereid was.

Des avonds konden wij krijgen een der kerkgebouwen; voor den morgendienst zou wel een lokaal te huren zijn, en zouden de predikanten zelve dit voor ons regelen.

Voor de afkondiging van alle predikstoelen, en in alle lokalen zou worden gezorgd; voor de plaatsing van advertenties in alle Essensche couranten eveneens; zelfs voor kloggelui en orgelspel; en voor alles wat wij verder nog mochten begeeren. En dat alles zou uit hun kerkelijke kas betaald worden!

Waar de zaak zoo stond, vonden de kerkeraden te Duisburg en te Wageningen goed, dat ik zelf den arbeid in Essen, 10 Nov. zou openen en den 17en te Duisburg de vacatuur-diensten vervullen in de daar pas verkregen gebouwen.

Zoo brak dan 10 November aan.

Eerst een tegenslag.

Het weer was ongunstig. Een regen in een kolenland brengt zijn eigenaardige weem mede. Het Evangelische Vereinshaus „Bethel“, waar wij 's morgens bijeen zouden komen, werd eindelijk gevonden. Het ligt ver weg, aan de nog niet eens half afgebouwde Unionstrasse. Een 20-tal Hollanders slechts waren opgekomen. Na eenige kennismaking hield ik een korte Bijbelbespreking tot wijding van den rustdag. Een orgel moest ik zelf, den kathedraal verlatende, bespele, als wij onze Hollandsche Psalmen saam wilden zingen. Voor deze zaal, die niet-kerkelijk is, moest M. 11 betaald. Schoon't aantal klein was, was de indruk aangenaam, en de vriendelijkheid en de dankbaarheid groot. . . .

Op de Marktplatz verheft zich de Marktkirche, tegenover het Raadhuis. Zij is de stadskerk, die vóór de Reformatie heette de St. Gertrudiskerk. De sakristij dateert nog van het jaar 1066.

Toen ik dit eervwaardig gebouw des avonds binnentrad onder het dof gebrom der zware klokken, stond ik een oogenblik verbaasd, dat een schare van 400 à 500 menschen meer dan de helft van het kerkgebouw vulde.

Na met den organist en den koster de regeling te hebben vastgesteld, mocht ik voor een zeer aandachtig gehoor (er waren ook vele Duitschers) met groote opgewektheid het Woord Gods bedienen. Die oude, historische gebouwen hebben toch veel aantrekkelijks; zoo iets eervwaardigs en rustigs! Wat is ons toch bij de reformatie der vorige eeuw veel liefs ontstolen!

Na den dienst vertrokken de Duitschers en werden verdere plannen besproken voor het vervolg.

Men wil er beslist een rechte prediking van het Woord Gods. Menige hand werd mij toegestoken, bij wien ik onder de prediking een traan in het oog had zien glinsteren. „In Holland preekt men dieper, Herr Pastor; hier is men meer gemüthlich en fromm“ zei een broeder in zijn gebroken taalje. „Hollandsche preeken hebben meer speten“, zei een ander.

Ook voor de leden der Herv. kerk in Nederland, behoefde tegen ons optreden geen bezwaar te zijn, mits zij Gereformeerd van harte zijn, want Ds. v. d. Meulen, door de Nederl. Herv. kerk gekozen, om zich op de hoogte te stellen van den zedelijken en godsdienstigen toestand der Hollandse arbeiders in de Rijn-provincie, had mij reeds de hand gereikt. 's Morgens vond ik in het lokaal Bethel een allerheuschtsch schrijven van hem, om mij mede te deelen, dat zijn arbeid een geheel ander was, dan de onze, dat hij tot samenwerking ten allen tijde bereid was; dat hij de Hollanders zelf had aangespoord ter kerke bij mij te komen en gaarne een onderhoud met mij had over eene mogelijke samenwerking met behoud van beider zelfstandigheid.

In de Marktkirche maakte ik na den dienst met hem kennis en bespraken wij in mijn hôtél den volgende morgen, op de aange-naamste wijze of en zoo ja hoe er samenwerking mogelijk zou zijn. . . .

Dit veid is wit om te oogsten!

Reeds meer dan 35 gezinnen gaven zich op. Het kerkgebouw is elken Zondagavond voor ons beschikbaar.

De predikanten waken op, om den arbeid niet te staken; zij zelve zoeken de Hollanders op en wijzen op de roeping om zich onder 't geklank des Evangelies te voegen, als dit in hun eigen taal gebracht wordt. . . .

Ds. C. L. F. van Schelven besluit in een *Anschrift*. „Gaarne ontvang ondergeteekende zoo spoedig mogelijk opgave van de predikanten, die door hun kerkeraden voor een Zondag worden afgestaan. Omtrent de vergoeding van te maken kosten kan nog niets vast worden toegezegd.“

22 Jan. j. l. berhaalt Ds. v. S. deze vraag, na in een uitgebreid artikel o. a. gemeld te hebben, dat de Classe Zutjen een deputatie benoemd heeft, n. l.: Dd. A. v. Dijken, G. Renting en J. v. d. Sluis, om de overname van den arbeid te Essen voor te bereiden.

WIJLEN DS. J. MOOLHUIZEN.

„De gedachtenis des rechtvaardigen zal tot zegening zijn.“ Spr. 10: 7a.

Nu onze geachte mede-broeder in de Bediening, Ds. BENNINK te *Westerbork*, eerst in „de *Bazuin*“, en thans in het „*Handboek ten dienste der Gereformeerde kerken*“ er op wijst, dat onze, in zijn Heere en Heiland ontslapen Broeder Ds. MOOLHUIZEN, ook voor mij ten rijken zegen is geweest, gevoel ik mij gedrongen om van dien zegen, ook langs dezen weg, met een enkel woord te gewagen.

Was een eenvoudige lid der gemeente *Emlen-kamp* de Paulus die geplant heeft, dan mag Ds. MOOLHUIZEN de Apollon worden genoemd, die na heeft gemaakt, waarin ZEW. onvermoeid en onvermoeibaar werkzaam is geweest.

Al de bezwaren en strikvragen, uit Talmud en eigen arglistig hart samengebracht, werden niet alleen met de grootste laankmoedigheid aangehoord, maar tevens met de meeste zachtmoedigheid beantwoord, en immer afdoende weerlegd; tengevolge waarvan het gebouw van eigengerechtigheid en Joodsche

traditie allengskens een gevoeligen schok ontving, en het oog voor het heil in CHRISTUS al gaandeweg meer openging.

Nooit was het dien innemenden man, dien trouwen Herder en Leeraar, te veel om mij te woord te staan. Op elk uur van den dag was ik hartelijk welkom, terwijl ZEW. godzalige Gade en diens trouwe dienstmaagd medewerkten om mij immer weer naar die zoo echt gezellige pastorie heen te trekken, ten einde de groote vraag te kunnen bespreken, of werkelijk JEZUS is de CHRISTUS, en of er anders geen zaligheid is dan alleen in Hem. Was de Leeraar afwezig, dan stonden genoemde zusters mij gaarne met haren doorwrochten raad bij; en waren door hare rijke kennis, in Gods Woord en Schriftuurlijke bevestiging, mij niet zelden tot een hand en voet.

En hoeveel er in dat godvruchtig gezin voor den zoekenden zoon Abrahams is gebeden, daar weet ik en weten de vromen, die uit die dagen nog in het land der levenden zijn, wel een weinig van; maar God in den hemel is het bekend, hoe menigmaal de gebeden dienaangaande troonwaarts zijn geklommen.

Een rijke zegen was het ook, dat ik vele vaderlijke wenken en vermaningen ontving, die mij eerst soms wel erg vreemd in de ooren klonken, maar die ik toch naderhand mocht leeren verstaan en waardeeren; en die ik nog met groote dankbaarheid erken. Ook die wenken en vermaningen behoorden tot het vele goede, dat de Heere door middel van dezen Vader in CHRISTUS mij heeft willen schenken.

Daar toe behoort ook, dat ik eens, toen ik onder hevige aanvechting lag, en in het middernachtelijk uur tot ZEW. kwam, hij mij, op grond van des Heeren Woord, zoo bemoedigde, dat Satans invloed voor dat oogenblik weer gebroken was.

En toen ik later om der waarheid wil was weggejaagd, was het wederom Ds. MOOLHUIZEN en diens onvergetelijke Gade, die hunne Christelijke gastvrijheid met de meeste bereidwilligheid mij hebben aangeboden, hoewel ik den moed niet had om er gebruik van te maken.

Ook het onderwijs, dat ik bij ZEW. uit HELLENBROEK genoten heb, is voor mij ten rijken zegen geweest. Elke week werd een gebede avond daaraan gewijd; en dat ik eenige maanden later tot de volle geloofs-omhelzing van de Drieëenheid Gods mocht komen, die ik immer had willen begrijpen, heb ik, naast God, voor een groot gedeelte te danken aan het degelijke onderwijs door Ds. MOOLHUIZEN mij gegeven. En ook als vrucht van ZEW. arbeid mag het worden beschouwd, dat ik te *Schoonebeek*, na 3 1/2 uur in de leer der waarheid en in het bevindelijk leven onderzocht te zijn, met vrijmoedigheid tot de rechten der gemeente kon worden toegelaten, en eenige dagen later den Heiligen Doop in de gemeente des Heeren mocht ontvangen.

Daarom mag Ds. BENNINK met recht herinneren aan den rijken zegen, dien ik door middel van Ds. MOOLHUIZEN mocht genieten.

Als met gouden letteren staat de naam van dien trouwen Herder en Leeraar dan ook in mijn binnenste gegraveerd; en wensch ik van harte, dat hetgene die geachte Broeder en Vader in CHRISTUS voor mij is geweest, en met zijne godvreezende Echtgenoot aan mij heeft gedaan, aan hunne kinderen en kindskinderen uit genade om CHRISTUS wille duizendvoudig worden vergolden; en tevens dat alle Leeraars voor vele Abrahams nakomelingen datgene mogen zijn, als waarvoor de Heere Ds. MOOLHUIZEN heeft willen gebruiken.

E. KROPVELD.
Rijswijk, 20 Januari 1902.

CHRIST. LECTUUR ENZ. VOOR DE MILITAIREN IN INDIE.

Jaarverslag.

Aan allen die op een of andere wijze onzen arbeid steunden, bieden wij onderstaand Jaarverslag ter lezing aan.

Onder den zegen des Heeren en de vriendelijke medewerking van velen werd door mij in 1901 ter verspreiding van Chr. Scheurkalenders en lectuur voor onze militairen in Indië ontvangen de niet onbelangrijke som van f 970 65 1/2, benevens enkele bezendingen boeken en Chr. bladen, sommige bruikbaar, sommige voor het doel te oud of te vul. Tot onze groote blijdschap werden verzonden 1950 scheurkalenders, ruim 500 boeken en boekjes, 25 bijbels, 12000 trakaten, 7000 Chr. bladen, benevens een mooie partij teksttafelen, enz. Met inbegrip van diverse onkosten, porto's enz. hadden wij eene uitgave van f 888.25. In kas hebben wij nog een saldo van f 82.40 1/2. Dit saldo bleef in kas, omdat vele giften te laat kwamen, n. l. nadat de kisten reeds verzonden waren. De Weled. Heer H. A. J. LEEMBRUGGEN, Penningm. der Vereen. voor Evang. onder de Militairen in Indië, te *Brammen*, en Gravin VAN RANDWICK, Secr. der Comm. v. Bistand voor het werk te Magelang, te *s-Gravenhage*, die zich welwillend belastten met de verzending naar Indië, hebben onze rekening van ontvangst en uitgaven nagezien en akkoord bevonden. Door hunne vriendelijke medewerking kon alles op tijd verzonden worden, en wij zijn verzekerd, dat de minstens 15 groote kisten vóór Kerstfeest ter bestemde plaatse arriveerden, en zowel de vaders en moeders der Milit. Tehuizen als de militairen verblijd hebben. Eerststaags zullen de dankbare en blijde brieven ons wel geworden, die getuigen, hoe de liefde uit het Moederland dankbaar gewaardeerd wordt. Dat we het gebod voor dezen arbeid onder onze jongens toch niet vergeten!

Gebruikte postzegels ontvingen wij in 1901 ruim 273 kilogram. Welk een partij! Meer dan 1500 bezendingen, varieerende van 50, 100, tot meer dan 50000 stuks werden ons toegezonden, sommige vergezeld van een bemoedigend hartelijk troostwoord, andere met een bijdrage ten mijnen behoeve, of met een of andere vernaspering, een geurig sigaarje of iets dergelijks, aangevuld. Voor dat alles zijn wij zeer gevoelig en dankbaar. Predikanten en onderwijzers, rijken en armen, ouden van dagen en kinderen, ieder droeg

iets bij om mij nog eenige aangename b. zigheden te bezorgen, en wat was in 190 de uitkomst? Deze, dat ik na aftrek van eenige onkosten en mijn aandeel, f 276.— heb kunnen afzonderen voor allerlei belangen, zoowel de Binnenlandsche als de Buitenlandsche Zending betreffende. De Heere gaf milden zegen en ruime dankensstof. Hij heeft het alles wel gemaakt; Zijn Naam zij de eere! Onze hartelijken dank aan allen, die ons dezen arbeid mogelijk maakten. Inzonderheid ook onzen innigen dank aan de Redacties en Uitgevers voor hunne liefdevolle medewerking en betoonde liefdediensten. Zonder hunne medewerking zou mijn arbeid beslist schipbreuk moeten lijden. De zegen des Heeren ruste op allen, die (op welke wijze dan ook) den 21 jaar lijdenden broeder hunne liefde bewezen. En hiermede bevelen wij ons bij vernieuwing weer in aller gebeden en belangstelling aan. Wie zendt ons s. v. p. de eerste gift in 1902 voor leetuurverspreiding? Wie kan ons helpen aan oude zegels van de jaren 1852 tot 1870? Wie kan ons verblijden met een partijtje zegels uit Indië, Suriname of Curaçao? Voorts zijn alle port- en postzegels welkom. Men zende de postzegels niet als d r u k e r k of monster zonder waarde, dit mag niet. Wie bericht van ontvangst verlang, drage zorg voor duidelijk en voldoende adres.

Met heilbode en broedergroete,
Uw dw. dr.,
A. GRUIJS SA.,
Zaandam, Molenpad.

Januari 1902.

Ingezonden.

EENE HOOGST BELANGRIJKE AANGELEGENHEID.

Waren eertijds aan de Joden de woorden Gods toebetrouwd, als volk en kerk des Heeren; dit zegt ons, dat deze thans nog aan 't Heeren kerk toebetrouwd zijn en niet aan iedereen, wien het maar goeddunkt om zich er eenige voogdij over aan te matigen.

Mijn bezwaar is hier tegen de uitgaven die in hare correctie verder gaan dan m. i. geoorloofd is en soms in plaats van verbeteringen, fouten gaven. En, deze Bijbels worden alleen om den goedkoopsten prijs door ons Gereformeerd volk bij voorkeur gekocht. Naar mijne gedachte is het voor onze kerken een eerste plicht hieraan eens de aandacht te wijden. Indien de handen ineenv worden geslagen, zou het mogelijk worden om de Bijbels van Gereformeerde zijde uitgegeven, even goedkoop of minder duur in den handel te brengen.

In plaats van verbeteringen toch geven sommigen, b. v. b. Harting: N. Test. Gr. W. d. b., fouten? of dat, wat geen blijf geeft van wetenschappelijk hooger te staan dan onze vadersen.

B. v. b. 1 Petr. 5: 8: „Zijt nuchteren en waakt; want uwe tegenpartij de duivel gaat om als een brieschende leeuw, zoekende wien hij zoude mogen verslinden.“ Bij dezen tekst wordt het woord brieschende in brulende veranderd, wat geene verbetering is en niet van degelijker kennis dan onze vaders hadden, blijf geeft.

Al dadelijk, want er zijn zelfs Gereformeerden, die zich aan deze verandering niet ergeren, zij hier toegegeven, dat naar de taalwetenschap het onderscheid tusschen de oorspronkelijke woorden in het Oude Testament, die in door brieschen en door brullen vertaald worden, niet bepaald uitkomt. Zij worden zelfs door en voor elkander genomen.

In het Nieuwe Testament komt eenmaal brieschen en eenmaal brullen voor. En hier zijn twee verschillende woorden in den grondtekst. Hier in 1 Petr. 5: 8 komt een woord voor, dat meer algemeen en in Openb. 10: 3 een woord, dat meer in 't bijzonder beteekenis geeft.

Daar beteekent brullen in de eerste plaats: bulken, loeien als van koeien of van een stier. Hier nu wordt bepaald aangeduid, hoe de stem als van een leeuw klonk. Dat derhalve naar de taal in 1 Petr. 5: 8 door brullen moet vertaald worden, hier is in ieder geval taalkundig niets voor. Daar komt nog bij, dat hier buiten met de taal, met het verband van of met den zin van den tekst en met de zoologie is te rekenen.

In een werk van I. D. Pastoor over „Nat. Hist. der zoogende Dieren“ Dl. I, bldz. 307, komt het volgende over den leeuw voor: „De leeuw doet een grof geluid hooren, dat men zijn brullen noemt, het is een hol ge- loei“ enz.; dit brullen is zijne gewone stem; hij brult vijf of zes malen des daags en, als het regenen zal, meer dan anders. Maar buiten dat heeft de leeuw nog een bijzonderen schreeuw, als hij vertoorned is, deze is kort en wordt kort op elkander herhaald, in plaats dat het brullen lang op eenen toon aanhoudt. Als hij dit geschree, dat veel verschrikkelijker is, in gramschap laat hooren, enz.; dus doet hij, als hij, door grooten honger gedreven, des nachts op de jacht uitgaat.“

En nu de zin van den tekst. Deze vermaant ons wakende, als des daags, en niet als des nachts te zijn. Zoekende wien hij zoude mogen verslinden, eene uitdrukking, die ons den indruk geeft, dat hij als door grooten honger gedreven den eerste den beste tot zijn prooi verkies. In Ps. 91: 13 wordt ons het geweld van den duivel als het geweld van een felle, van een jongen leeuw geteekend.

En en ander nu doen, naar mijne bescheiden meening, bij 1 Petr. 5: 8 de vertaling „brieschen“, dat geschreeuw, driftig, kort geschreeuw als van een paard aanduidt, verkiezen boven „brullen“, de gewone, loeiende stem van den leeuw, die, als hij zoo gewoon brult, hierom nog niet bijzonder toornig of op jacht is om den eerste den beste te verslinden.

O. J. WESSELS.
Dwingelo, Januari 1902.

(1) Ik cursiveer.

Boekaankondiging.

Het Land mijner Vaders. Indrukken op een reis door Egypte en Palestina door F. Lion Cachet. Met een voorrede van de Dochter des Schrijvers. Boekhandel voorheen Hooke Wormser, Amsterdam, Pretoria.

Op zijne terugreis uit Indië, waar hij de zendingsposten had bezocht, verliet Ds. Lion Cachet bij het Suez-kanaal de voet en maakte een tocht door Egypte en Palestina. Van Suez ging hij door het land Gosen naar Cairo, Calicut en Ghizeh, van daar naar Alexandrië, toen per boot naar Jaffa en van daar naar Jeruzalem. In het boek, welks titel hier boven afgeschreven werd, geeft hij van deze reis een boeiend verhaal. Op belangwekkende wijze beschrijft hij, wat hij op die, vooral voor hem zoo merkwaardige reis, gezien, gedacht en genoten heeft. Ds. Lion Cachet vestigt echter niet alleen de aandacht, op wat er te aanschouwen was en ook in andere reisbeschrijvingen te lezen is. Hij spreekt niet alleen over Suez en Gosen en Cairo, over citadel, bazars, universiteit, pyramiden enz. Maar hij heeft Egypte en Palestina bezocht met den Bijbel in de hand, met de historie en de profetie en het evangelie te zamen en doet ons, naar zijne bedoeling, den Bijbel herlezen in de landen des Bijbels, waar de Heilige Schrift voor den opmerkzamen lezer een nieuw boek wordt. En daarbij verhaalt hij telkens, wat er op al de plaatsen, die hij bezocht, voor de verkondiging van het Evangelie van Christus gedaan wordt onder de Joodsche en Mohammedaansche bevolking. Het is van het begin tot het eind een belangrijk boek, vol leering en onderricht, en daarom van harte aan te bevelen. Jammer, dat de geachte Schrijver zijn reisverhaal niet voltooit kon. Het gedeelte over Egypte is een afgerond geheel, maar dat over Palestina loopt slechts tot Jeruzalem, maar dan toch tot Jeruzalem, het eigenlijk doel van de reis. Moge het werk, naar den wensch van de dochter des Schrijvers, in liefdevolle herinnering aan den ontslapene aanvaard, velen tot rijken zegen zijn.

Jaarboekje voor de Gereformeerde kerken in Nederland voor het jaar 1902. Negen-veertigste Jaargang. Enkhuizen, P. van der Sluis Jr.

Wat er gewoonlijk in dit bekende jaarboekje te vinden is, komt er ook thans weer in voor. Het is een goede gids op het terrein van onze Gereformeerde kerken. Het Mengelwerk bevat bijdragen van A. van der Sluis, J. P. Tazelaar, en een mooie kleine geschiedenis: *De Amsterdamsche Straatzanger* van de hand van Ds. Gispén. Dit verhaal vond al in den Jaargang 1877 een plaats en werd op veler verzoek thans weer opgenomen. De Redactie heeft daar wel aan gedaan; en zorgde ook overigens voor een lezenswaard en belangrijk Mengelwerk.

1851—1901. *Gedenboek uitgegeven ter gelegenheid van het Vijftigjarig bestaan van de Jongelingsvereniging ter beoordening van Christelijk Leven „Excelsior” te Amsterdam.*

De bekende Jongelingsvereniging *Excelsior* te Amsterdam vierde aan het einde des vorigen jaars haar gouden feest. Zij had er reden toe, want zij ontving in haar vijftigjarig bestaan veel zegen van God en werd in dien tijd door Hem ook voor velen ten zegen gesteld. Tot herinnering aan dit feest gaf zij een *Gedenboek* uit, dat eerst een lezenswaard overzicht bevat van de geschiedenis der Vereniging, dan een woord van hulde aan den heer W. van Oosterwijk Bruyn, voorts een feestzang van J. P. Hasebroek, en daarna een reeks van grotere en kleinere bijdragen, zoowel van personen buiten de Vereniging, als van oud-leden en leden. Het *Gedenboek* ziet er keurig uit en verdient naar inhoud en vorm aanbeveling.

Handboek ten dienste van de Gereformeerde kerken in Nederland voor het jaar 1902. Onder Redactie van Ds. J. H. Feringa te Zaandam en Ds. A. Littooij te Middelburg.

Redactie en Uitgever zeggen in hun woord vooraf terecht, dat een handboek ten dienste van de Gereformeerde kerken in Nederland, vanwege hare uitbreiding, hoe langer hoe meer onmisbaar is. En zij hebben zich ingespannen, om dit handboek zoo betrouwbaar en volledig mogelijk te doen zijn. Ook namen zij een kleine statistiek op van buitenlandsche kerken, met welke onze kerken in eenig verband staan of gestaan hebben.

Nederlandsch Zendingjaarboekje voor het jaar 1902. Ermelo Zendingdrukkerij.

Dit Jaarboekje beantwoordt aan zijn titelkalender, Mengelwerk, Statistiek is aan de Zending gewijd; vooral de Statistiek is belangrijk, omdat zij een zeer gemakkelijk overzicht geeft van al de verenigingen, genootschappen, kerken enz., die in ons vaderland op het gebied der Zending werkzaam zijn. Het Jaarboekje is opgedragen aan den tegenwoordigen Minister van Koloniën, die de houding der Nederl. Regeering tegenover de Zending zoo juist en correct in het licht heeft gesteld.

Jaarboekje voor 1902 van den Nederl. Bond van Jongelingsverenigingen op Gereformeerden grondslag. Elfde Jaargang. Met de premie: *In den Strijd om het Recht* door R. J. W. Rudolph, v. d. m. te Leiden. Uitgave van de Vereniging: „De Gereformeerde Jongelingsbond.”

De bond van Geref. Jongelingsverenigingen gaat nog steeds vooruit, in organisatie, in belijnder opvatting van taak en doel, en ook in aantal van aangesloten verenigingen, dat thans 370 bedraagt. Het Jaarboekje stelt van dat alles en van nog veel meer op de hoogte. En bovendien bevat het het referaat van Mr. Dieleman over Socialisme en Religie, uitgesproken op den Bondsdag te Arnhem, en biedt het aan als premie, een leerrijk boekje van Ds. Rudolph, waarin de strijd om het recht geteekend

wordt als de worsteling der eeuwen, en daarna ook als de strijd, die thans in onze dagen op politiek en sociaal terrein gestreden moet worden, en waartoe in de nieuwe parlementaire periode ieder Christen met ernst en nadruk wordt opgeroepen

Mannen en Vrouwen van beteekenis in onze dagen. Redactie: Mr. J. Kalf Jr. H. Pierson door G. C. Hoogewerff. Haarlem, 1901.

Velen zullen in deze dagen iets meer willen weten van het leven en den arbeid van den heer H. Pierson, die den 21sten dezer zijn Vijf-en-twintigjarig jubilé vierde als Directeur der Zettensche Gestichten. Aan dat verlangen komt de heer Hoogewerff tegemoet. Hij geeft een boeiende schets van het rijke leven en den gezegenden arbeid van dezen waardigen opvolger van Ds. Heldring en verschafte ons een beeld van zijne veelzijdige en veelzijdige werkzaamheden. Wij bevelen de levensbeschrijving van dezen „man van beteekenis” van harte aan.

BAVINCK.

1. *Eerste Jaarverslag van de Gereformeerde Vereniging voor Drankbestrijding (opgericht 8 Maart 1900 te Utrecht) met Verslag van de Eerste Jaarvergadering dezer Vereniging, gehouden den 31sten Juli 1901 te Rotterdam.* Druk van R. Slingenberg, Hoozeveen.
2. *Correspondentie-Organ van de Gereformeerde Vereniging voor Drankbestrijding, onder redactie van het Hoofdbestuur, No. 1.* R. Slingenberg, Hoozeveen.

Nr. 1. In dit boekje van 40 postformaat-bladz. vindt men, behalve het in den titel genoemde, in 5 Bijlagen, wat reeds door de Ver. gepubliceerd is en de Statuten. Art. 1, sub 3, is nu aldus gewijzigd: „Dat de tegenwoordige tijdsomstandigheden het gebruik der gedistilleerde, en het geregeld gebruik der gegiste dranken als genotmiddelen — als een steunen van drinkgewoonten veroordeelen.” En Art. 4. „Leden der Vereniging kunnen zij zijn, die instemming betuigen met grondslag en doel.”

Art. 2 is het eerste publieke orgaan dezer Ger. Ver. Een boekje van gelijk formaat van 28 blz. Het doel ervan is om den arbeid der Ver. te melden, maar ook om als propaganda-blaadje te dienen. Het zal ongeregeld verschijnen en kost slechts 3 cents per nummer. Voorloopig krijgen leden en begunstigers het gratis.

Men heeft er voorts in: een kort, ziende op den omvang der stof, maar zakelijk opstel van 12 blz., over den „Sterken drank” in de Heilige Schrift; om te betoogen, dat het gehalte daarvan met het gedistilleerd van onzen tijd niet gelijkgesteld mag worden en dit dus in de H. Schrift niet aanbevolen wordt; waarmede we het niet zoozeer oneens zijn; doch lettende op den omvang dezer kwestie en de literatuur erover is, wellicht tegen de bedoeling, de formulering der uitspraken o. i. wat apodictisch.

„Iets over de nalatenschap van den drinker” is een artikel over de erfelijke alcohol-ziekten van Dr. A. Dupont te Ermelo, waarin de schrijver zijn betoog aandringt met een drietal voorbeelden uit eigen praktijk.
In de rubriek „Mededeelingen en Beschouwingen” wordt melding, dat wegens voortdurende ongesteldheid van Ds. W. A. Dekker, het Penningmeesterschap waargenomen wordt door Ds. C. M. W. Plet te Wezep. — Verder worden o. a. de brochures: van Ds. W. H. Gispén Jr.: „Het optreden van de Ger. Ver. voor Drankbestrijding,” van Dr. J. H. A. van Dale, „Een der oorzaken van krankzinnigheid: misbruik van sterken drank,” van Ds. A. M. Diermanse, „Is geheel-onthouding van bedwelmende dranken ongereformeerd,” en „Wederlegging van Bedenkingen tegen de Geheel-onthouding” — hierin aanbevolen.

Met een afdruck der laatste Circulaire besluit het. In deze beveelt de Ver. zich, zooal niet voor 't lidmaatschap, dan voor begunstiging, of voor ondersteuning aan. Lettende op de ellende, die het drankmisbruik veroorzaakt en de betrekkelijke eenzaamheid, — waarin zulke nagevolgde „methodistische” vereenigingen in ons land sedert lange jaren komen te staan totnogtoe — moet men lof hebben voor deze ijverige poging tot leniging der alcohol-nooden — en, kan men ze niet op geregelden voet steunen — dan toch wel op gelijken lossen voet, als tegenwoordig zoo veel Christelijke filantropische arbeid onze beurs te hulp roept. Minder kan het toch niet.

C. M.

ADVERTENTIËN.

De Heere verblijdde ons grootelijks door de geboorte eener **DOCHTER**.
R. J. AALBERTS.
D. AALBERTS—PARLEVLIET.
PASTORIE OPPEBROKS,
28 Jan. 1902.

Voor de vele blijken van deelneming, ondervonden bij het overlijden van onzen geliefden Vader, Behuwd, Groot- en Overgrootvader, betuigen wij bij dezen onzen hartelijken dank.
Namens de Familie,
G. KRAAIJ JR.

Zaandam,
27 Januari 1902.

Voor de vele bewijzen van belangstelling in ons Zilveren Huwelijksfeest, betuigen wij, ook namens onze kinderen, onzen hartelijken dank.
Ds. M. VAN DEN BOOM
en ECHTGENOOTE.

OUDERKERK A/D AMSTEL,
29 Jan. 1902.

Heden overleed te onze huize in zijnen Heere en Heiland onze Vader en Behuwdvader

JAN BOLT,

in den ouderdom van ruim 82 jaren.

Namens de Familie,
B. VEENSTRA.
G. VEENSTRA —
BOLT.

VLISSINGEN,
27 Januari 1902.

Hedenmorgen ontsli-p zacht en kalm, steunende op de borge-rechtigheid van Christus, onze innig geliefde Echtgenoot, en Moeder

Marrigje Boxum,

in den ouderdom van 57 jaar. Bitterlijk bedroefd staren wij haar na, doch de vaste overtuiging, dat zij thans juicht bij haren Verlosser, wien te dienen hier haar lust was, lenigt eenigszins onze diepe smart.

De diepbedroefde Echtgenoot en Kinderen,
A. VAN DE WERFF.
EVERTJE VAN DE WERFF.
HENDRIKJE VAN DE WERFF.
Zwaatsuis,
29 Januari 1902.

Galanterieën, Garen, Band

en Kruidenierswaren.

Voor een **zoon van Rinke ont-wikkeling** is gelegenheid om in bovengenoemd vak

OPGELEID

te worden tegen eenigszins vergoeding van kost- en leergeld. Christelijke omgeving en goede behandeling worden verzekerd.

F. M. FLEURKE Jr.
OUDE-PEKELA.

Te koop aangeboden:

een Staten bijbel Ao. 1637, volledig, doch met beschadigden band.

Aanbiedingen onder **lett. B.** aan den Uitgever van dit blad.

AANBESTEDING.

Op **Dinsdag 4 Febr. 1902** 's mid. 12 ure zal D. V. in het Café „CONCORDIA” a/d Nieuwen Binnenweg te ROTTERDAM, (Oud-Delfshaven) door d'n Architect H. BONDA te AMSTERDAM worden **aanbesteed**:

Het bouwen van eene

KERK

met CONSISTORIE, KOSTERSWO-NING enz. enz. op een terrein a/d Duyststr. hoek Passerelstr te ROTTERDAM (Oud Delfshaven).

Bestek en teek. à f 2,50 b/d Heer J. DE WIT, Havenstr. 120 te Delfshaven en b/d Archt. H. BONDA Nic Beetsstr 132 AMSTERDAM.

Aanwijzing in loco DINSDAG 28 JAN. 1902 's mid. 12 uur.

Termijnbetaling van af
10 CENTS per dag.

SOLIDE ORGELS

in prijzen van af f 40.—
Gratis Handleiding en Toetsenlooper.
Honderden dankbetuigingen.

Vraagt gratis Catalogus en conditiën.

JOH. DE HEER,

Rotterdam, Noordmolenstraat 71.

WIE

5 stuivers postzegels zendt aan ZALSMAN te Kampen, ontvangt daarvoor per omgaande post franco

EEN BOEKJE,

waarin tal van goede recepten door een **Veearts**, voor ziekten van paarden,

koeien

en varkens.

UIT DE HAND TE KOOP:

Een Greidplaatsje

met bouwland, dicht bij Christ. School en Kerk in FRIESLAND.

Brieven franco letter **O**, aan den Uitgever van de Bazuin te KAMPEN.

STEENWIJKER

BEDDENFABRIEK,

opgericht in 1889.

Gezuiverde, Gewasschen en Gestoomde nieuwe Veenen.

Citcheu, Wollen en Moltondekens en Bedtijken in alle soorten.

Linnen Bedtijken met Koorden gemaakt 2 persoons 1 bed, 1 peluw, 4 kussens **f 7, f 9, f 12**, franco thuis Van f 7 en f 2 ruim 1 m. 42 c. van f 12 1 m. 50 c. en die van satijn-tijk ook 1 m. 42 c.

No. 1. **Het nieuwe Reclame-bed** 2 pers. w.o. een Wollen, een Citcheu, een Moltondeken, 50 pd. fijne veen, geen grooten, 1 tijk gelijk bovenstaande en een overtrek voor bed en peluw, voor **f 35,—**.

Een extra 2-pers. Bed, waarin 42 pd. veenen, kost ook nog **f 35, f 40, f 45, f 50, 160, 170.**

Een satijntijk w.o. bed, peluw, en 2 kussens, ook met koorden, van welke kleur men verlangt, 10/4 breed, prima overtrek voor bed en peluw f 3,20, geheel gored, een losse linnentijk met fijne blauwe streepjes, 80 cent per el 1,60 Cm. br. franco thuis.

Wie nu een van deze koopt, ontvangt voor f 2,— 2 halve matrassen toe.

VEENEN à 35, 40, 50, 60, 70, 80, 100, 120 en 150 cent het pond.

Prima zuivere Kapok. Wie nu een **Kapokbed** verlangt, ontvangt een 2 pers. bed, peluw en kussens, Satijntijk en 1 wollen- of fantasiedek n 1 gewatteerde en 1 moltondeken en overtrek voor bed en peluw, voor **f 25**.

Ieder Bed wordt in een kist verpakt. Er is nog nooit eenige aanmerking gemaakt.

Met aanbeveling,

J. KETEL Rz.,

Z/z. Markt, Steenwijk.

P.S. Veenen tot in de fijnste soorten voorradig, rembours, vrij zicht en mon-sters Gratis.

TRAKTATEN.

Bij den Uitgever P. MOBACH te BREUKELLEN is vanwege het Geref. Traktaatgenootschap „Filippus” verschenen:

	Prijs
XII. Drie Kerstliederen . . .	1 Ct.
XXIII. De zegen eener vrij-moedige Belijdenis . . .	2 „
XXIV. Een Politie commis-saris en een di-nstknacht van Christus . . .	2 „
XXV. A. Littooij. De Ar-beid van „Fil.” in betrekking tot het Genadeverbond . . .	10 „
328. Prins Willem III . . .	1 „
329. Wilt gij gezond worden? . . .	1 „
330. Geen steen onder de kiel . . .	1 „
331. Niemand zeide iets tot mij . . .	1 „

Het bovenstaande is bij alle soliede Boekhandelaars te bekomen.

Niet meer dan drie gulden

kost de eerste jaargang van de „BIBLIOTHEEK VOOR HOOFD EN HART.” De intekenaars ontvangen dadelijk de 2 verschenen boeken, het **derde** boek in het laatst van Januari en het **vierde**, — dat een uitnemend werkje is voor de „nieuwe lidmaten”

(de manne-lijke n.l.) — den laatsten Februari, dus nog vóór de Paasch-dagen.

Men kan de boeken ook in **stempel-band** ont-vangen voor **50 cents**

per deel meer. Vraagt bij nwen boekhandelaar het uitvoerige **prospectus** of bij den uitgever **D. A. DAAMEN**, te Rotterdam.

LIEBENSWEKEN.

Bij JAN HAAN te Groningen is verschenen:

JEZUS LEVENSWOORDEN,

aan het kruishout gesproken. Zeven Leerredenen door D. FELIX, v. d. m. te Roden.

Prijs 0.60.

Gunstig aanbevolen in „De Bazuin” en verschillende Kerkbladen.

Voor vacante kerken uitnemend geschikt.

Bij ZALSMAN te KAMPEN komt van de pers:

Misbruikte

Schriftuurplaatsen,

door

E. KROPVELD.

TWEEDE DRUK. 129 bladz.

Ing. 50 ct. geb. f 1,25.

Vele malen worden in het dagelijksch leven allerlei bijbelteksten op verkeerde manier aangehaald. Dit is de Schrift geweld aandoen en oonteen. Daarom was h-t een goed idee van Ds. Krop-veld om eenige van zulke plaatsen te te lichten in haar ware beteekenis en te geven dat verkeerd gebruik in te gaan. We gelooven dat de geachte schrij-er alleszins gelukkig is geweest in zijn pogen. Op duidelijke, klemmende, gron-dige wijze wordt in dit nuttige boekje beloofd Het is der lezing dubbel waard; het verrijkt onze Schriftkennis, en doet ons Chr. leven gezonder worden. (Het Volksblad.)

Alle Boekh. nemen bestellingen aan.

Bij de uitgevers F. WENTZEL & Co. te UTRECHT is verschenen:

Vaccinedwang,

Referaat gehouden op de laatste Algemeene Vergade ing van den Bond tegen Vaccinedwang, door

J. H. de WAALMALEFIJ

Lid van de 2e Kamer der St.-Ge.

Prijs 25 cent.

Uitgegeven ten voordeele v/d. Bond.

Bij den Uitgever ZALSMAN te KAMPEN verschijn:

De Vlugghe Franschman,

of handleiding om, zonder onderwij-er in korten tijd Fransch te leeren lezen schrijven en spreken. 7de druk **50 ct.**

De Vlugghe Duitscher,

of handleiding om, zonder onderwij-er in korten tijd Duitsch te leeren lez-schrijven en spreken. 4de druk **50**

De Vlugghe Engelschma

of handleiding om, zonder onderwij-er in korten tijd Engelsch te leeren lezen schrijven en spreken. 7de druk **50 ct.**

De Vlugghe Italiaan

of handleiding om, zonder onderwij-er in korten tijd Italiaansch te leeren lezen schrijven en spreken. 3de druk **50 ct.**

De Vlugghe Spanjaard,

of handleiding om, zonder onderwij-er in korten tijd Spaansch te leeren lezen schrijven en spreken. **50 ct.**

De vlugghe Latinist.

Eene handleiding voor hen, die door eigen oefening zich de Latijnsche taal wenschen eigen te maken 2de dr. **75 ct.**

De Vlugghe Maleiër,

of handleiding om zonder onder-wijzer in korten tijd Maleisch werkelijk te leeren lezen, schrijven en spreken. **60 ct.**

De Accurate Boekhouder

of handleiding om, zonder onderwij-er in weinige uren het gewoon en dubbel of Ital. Boekh. te leeren. 3de dr. **50 ct.** **Handboek voor Iedereen die Fransch leert**

Volledige voorstelling van de uitspraak van alle Fransche woorden, zooals deze tegenwoordig door de beschaaftde wereld te Parijs uitgesproken worden. f **1,00.**

Vrije Universiteit.

In dank ontvangen:
Voor de Vereniging:
Aan Contributiën:
Door den heer C. Verhage te Middelburg: uit Middelburg f 195, uit St. Laurens f 8,50, samen f 203,50; door den heer W. J. Caspers te Heineoord f 10; door den heer L. J. van Vels te Kuinre f 6,75; van den heer H. van Luipen te Maassluis f 2,50; door den heer P. Goudappel te Delft f 276,50; door den heer H. Rierink te Baeuwijk uit Baeuwijk f 33,50; uit Sluipwijk f 3, samen f 366,50; door den heer J. Diepenhorst 2e storting f 30; door den heer H. Ormel te Barchem f 20.

Aan Collecten: (voor de Theol. faculteit):

Van de Geref. kerk te Schoonrewoerd f 4,17½; van idem te Vorden f 5,89; van idem Hendrik Ido Ambacht f 2,58; van idem te Barendrecht f 19,56½.

Aan Schenkingen:

Van Mej. Mojet te Delft f 5.
Voor de Medische Faculteit:
Van Mej. M. te Delft f 5; van G. A. D. te S f 5

Voor het Hospitium:
Van G. A. D. te S f 5.

Voor het Studiefonds:
Van M.-J. M. te Delft f 10; van G. A. D. te S f 5.

S. J. SEEFAT,

Penningmeester.

Stoomdruk van ZALSMAN te KAMPEN.